

Jules Loiseleur

DOCTRINA SECRETĂ A TEMPLIERILOR

Traducere, cuvânt introductiv și note:

GABRIEL AVRAM

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Cuvânt introductiv	5
Preambul	19
Partea întâi: doctrina	29
I. Sinteza acuzațiilor îndreptate împotriva Ordinului Templului	31
II. A avut Ordinul Templului statute secrete?	45
III. O privire generală asupra doctrinei secrete a templierilor	60
Partea a doua: sursele doctrinei	73
I. Secte congenere și primele izvoare	75
II. Euchizi și luciferienii	90
III. Moravuri și ritualuri ale sectelor din care doctrina templierilor s-a inspirat	99
Partea a treia: izvoare orientale	113
I. Ismaeliții, asasinii, sectele kurde	115
II. Raporturi și divergențe ale doctrinei Templului cu cele ale sectelor orientale	130
Partea a IV-a: analiza monumentelor atribuite Ordinului Templului	141
I. Idolul templierilor. Figuri baphometice. Controversele care s-au iscat	143

II. Sipetele ducelui de Blacas	158
III. De ce sipetele nu pot fi atribuite templierilor.	
Analiza pretinsului gnosticism al Ordinului	178
Rezumatul doctrinei și concluziile	189
Note și documente	201
I. Bula de suprimare a Ordinului templierilor, reprodusă după ediția Villanueva	203
II. Bula CONSIDERANTES DUDUM, incompletă în ediția Raynaldi	218
III. Despre dificultatea de a armoniza data interogatoriilor luate templierilor cu data pontificatului Papei Clement al V-lea	223
IV. Cronologia principalelor Bule și scrisori ale lui Clement al V-lea, a scrisorilor lui Filip cel Frumos și a altor documente referitoare la suprimarea Ordinului Templului	230

TEMPLIERII

Mărirea și decăderea unui Ordin misterios

Au trecut aproape opt veacuri, iar misterul templierilor, deși s-au scris mii de cărți despre acest Ordin contestat, este departe de a fi dezlegat. Cu toate acestea, descoperiri arheologice importante, noi documente din arhiva Vaticanului și cercetări serioase de ultimă oră au început să înlăture multe din vălurile așternute peste atâtea întrebări fără răspuns: Care a fost adevăratul scop al creării Ordinului? Ce rol a jucat Sfântul Bernard în fondarea Ordinului? Ce au descoperit primii nouă templieri, adevărații fondatori ai Miliției lui Christos, în cei nouă ani cât au stat la Ierusalim? Graalul, Chivotul Legii, documente incendiare despre viața lui Isus, care puteau pune existența Bisericii în pericol? Secrete de construcție a impozantelor lăcașe de cult, având în vedere că, după întoarcerea lor în Europa, catedralele s-au înălțat pretutindeni într-un ritm necunoscut până atunci? Aur, bijuterii, comoara regilor David și Solomon? De ce a fost decimat întreg Ordinul într-o singură noapte, vineri 13 octombrie 1307? De ce nu și-a folosit Ordinul imensa putere pentru a-l zdrobi pe Filip cel Frumos? A dorit Marele Maestru Jacques de Molay, prin atitudinea sa pasivă, să pună capăt existenței organizației Cavalerilor Săraci ai lui Christos?

Cartea lui Jules Loiseleur, un ilustru erudit francez, răspunde în parte acestor întrebări, fiind o profundă și convingătoare cercetare a surselor care au influențat Ordinul Templului. Este o incursiune amplu documentată prin istoria religiei creștine și păgâne, în căutarea rădăcinilor secrete ale templarismului, care, în ultimă instanță, se dovedește a fi un râu umflat de multe izvoare doctrinare de diferite proveniențe. Întrucât în acest studiu Jules Loiseleur se ocupă mai mult de partea teoretică și ideologică a surselor ereziilor de care a fost acuzat Templul, am socotit necesar să facem un excurs istoric, pentru a vedea cum au apărut Cavalerii, cine au fost fondatorii Ordinului, ce misiune avea acesta și cum de s-a putut ca un Ordin atotputernic, cu ramificații internaționale, să dispară practic într-o singură zi.

Aproape toți exegeții indică anul 1118, drept dată a întemeierii Ordinului, an în care doi cavaleri aflați la Ierusalim, Hugues de Payens și Godefroy de Saint-Omer se hotărăsc să înființeze un ordin militar-religios, cu scopul de a asigura paza pelerinilor care doreau să se închine la Mormântul lui Isus. Lor li se vor adăuga încă șapte cavaleri: André de Montbard, Archambaud de Saint-Aignan, Nirvard de Montdidier, Goderoy Bissol, Hugues Rigaud, Gondemar și Rossal, cei nouă alcătuind nucleul inițial al *Pauperes Commilitones Christi Templique Salomonici* (Sărmanii Cavaleri ai lui Christos și ai Templului lui Solomon), așa cum sună titulatura exactă a celor care vor

fi mult mai cunoscuți în istorie sub numele de Cavalerii Templieri sau Ordinul Templului.

După cum am amintit, scopul unic era cel de a acorda protecție pelerinilor sosiți din Europa la locurile sfinte, pentru a-i apăra de cetele islamului, care încercau periodic să cucerească Ierusalimul. Intrăm însă pe panta neverosimilității, întrucât ne punem întrebarea: puteau oare acești nouă cavaleri, buni războinici de altminteri, împreună cu scutierii și slujitorii lor, să țină piept hoardelor de arabi care invadau periodic Palestina? Fără îndoială că nu. Atunci, care era scopul real al înființării acestui Ordin? Pentru a afla răspunsul, mulți cercetători au intrat pe tărâmul speculației, varianta cea mai vehiculată fiind că acești nouă călugări războinici erau mai degrabă niște arheologi avant la lettre, trimiși în Ierusalim cu o misiune precisă, deținând aprioric niște informații care le-au permis să facă descoperiri misterioase. Lucru întărit și de faptul că, vreme de nouă ani, aceștia s-au instalat pe ruinele fostului Templu al lui Solomon, loc ce adăpostise odinioară Chivotul Legii, cât și alte odoare și documente de preț.

Cert este că, după nouă ani, acești cavaleri „sărmani” se întorc în Europa, unde fac un turneu triumfal, fiind primiți cu onoruri de către regi, prinți și Papă, iar cariera lor internațională și financiară începe. Intră în scenă și Bernard de Clairvaux, mai târziu canonizat sub numele de Sfântul Bernard, un tânăr și erudit cleric, nepotul unuia

din părinții fondatori ai Ordinului, André de Montbard, care îl va convinge pe Papa Honoriu II să recunoască oficial Ordinul. Papa va convoca un conciliu special, Conciliul de la Troyes, în 1128, destinat acestei recunoașteri oficiale, iar Sfântul Bernard va redacta prima Regulă de organizare și funcționare a Miliției lui Christos.

După această recunoaștere oficială, Ordinul a început să primească noi cavaleri și s-a extins fulgerător în toată Europa occidentală și centrală, dobândind o putere financiară, latifundiară și militară de neegalat. Practic, templierii erau în acele vremuri ceea ce sunt transnaționalele în ziua de astăzi; a fost prima sinarhie universală, chiar dacă acest concept a fost postulat de Saint Yves d'Alveidre deabia la sfârșitul secolului XIX. Dar de unde a acumulat atâta avere Ordinul Cavalerilor „săraci”? Fără îndoială că nu din descoperirile făcute în Ierusalimul Țării Sfinte, dacă aceste descoperiri sunt reale și nu doar legende. Ordinul primea donații, atât în bani, cât și în clădiri, terenuri, păduri, chiar ținuturi. Uneori donațiile erau și sub forma unor drepturi senioriale, sub formă de concesiuni, sau de cedare de drepturi, cum ar fi dreptul de a percepe impozite pe diverse activități și servicii. Mai mult, deși toată lumea plătea taxe, impozite, dijme și zeciuiei, singurii scutiți de aceste poveri erau cavalerii templieri; nu numai că nu datorau nici un fel de impozite, ci aveau dreptul să perceapă diverse taxe și impozite. Templierii primeau donații atât de la cei vii, cât și de la cei morți, fiind, de multe ori, desemnați drept legatari

universali ai unor defuncți, toată averea acestora rămânând moștenire Templului.

Cea mai mare știință, însă, a templierilor a fost cea a gestionării și mânuirii banilor. Au devenit primul imperiu financiar din lume, inventând activitatea bancară, viramentul sau scrisoarea de credit. Noțiuni extrem de revoluționare pentru acele vremuri, trebuie să admitem; le-au inventat templierii sau le-au descoperit principiul de funcționare printre documentele aduse din Țara Sfântă? Cel puțin scrisoarea de credit era o invenție care trebuie să-i fi bucurat mult pe bogații acelor timpuri și iată de ce: moneda era numai sub formă de metal, iar pentru a face o călătorie mai îndelungată (eventual un pelerinaj la Ierusalim) trebuia să iei cu tine mulți saci cu aur și să angajezi mercenari, pentru a nu fi jefuit. Mecanismul scrisorii de credit era uluitor de simplu și de eficace: pelerinul depunea o anumită sumă de bani la casieria unei comanderii a Templului, primea o scrisoare, și putea să ridice acești bani la comanderia din Ierusalim. Dacă mai adăugăm faptul că Ordinul era trezorerul și cămătarul multor duci, conți, regi și chiar simpli cetățeni, atunci ne putem face o imagine despre uriașa sa putere financiară, dar și despre ura pe care a stârnit-o după aproape două sute de ani de acumulări uriașe de fonduri. Între timp, Ordinul devenise și o putere militară, să ne amintim că frații erau atât călugări, cât și militari și existau, în special în Franța, aproape zece mii de comanderii ale Templului. Iată, deci, suficiente motive ca Ordinul, devenit omni-

prezent în epocă, să stârnească ură și invidii. Averele și puterea sa au fost cele care l-au și condamnat la pieire.

Să revenim însă la anul 1307 și să vedem cine au fost principalii actori și potențați ai vremii, care au pus capăt existenței de două sute de ani a Templului. E vorba de două figuri ilustre: regele Filip al IV-lea (numit și Cel Frumos) și Papa Clement al V-lea (Bertrand de Got). Să ne oprim puțin asupra lui Filip cel Frumos, personalitate de excepție a vremii sale, artizanul decăderii cavalerilor templieri. Franța în epoca sa nu era cea de astăzi, nici ca teritoriu, nici ca resurse. Puterea regelui era limitată, se baza pe vasalitatea ducilor și a conților săi care, în teritoriul lor, erau adevărații stăpâni. Aveau anumite obligații față de suzeran pe care, cel mai adesea, nu le respectau. Să spunem că Filip cel Frumos cu mare greutate putea să adune o armată, în caz de război, formată tot din țărani de pe moșiile nobililor; în timp ce templierii, în câteva săptămâni, erau capabili să strângă o armată mult mai numeroasă și mai bine înzestrată. Filip mai avea și o altă problemă de rezolvat, anume garantarea independenței Franței în fața amenințării Sfântului Imperiu Romano-Germanic. Dacă mai punem la socoteală faptul că întreținerea curții sale costa destul de mult și că era dator vândut templierilor, de la care se împrumutase cu sume mari de bani, avem în față tabloul motivației demersului de suprimare a Ordinului. Schițate în câteva puncte, motivele lui Filip pentru a suprima Ordinul Templului au fost următoarele:

1. Ajutorul dat de către templieri Papei Bonifaciu al VIII-lea. Filip avusese un diferend extrem de violent

cu acest Papă. În 1296, își convinsese Stările generale să voteze ca el să perceapă zeciuială de la cler, lucru ce stârniște împotrivirea Papei, prin bula *Clericis laicos*. Imediat, Filip a interzis ieșirile de monedă din regatul său, lipsindu-l astfel pe Sfântul Părinte de fondurile necesare întreținerii sale; salvarea a venit de la cavalerii templieri care, prin metode proprii, i-au trimis bani Papei.

2. Refuzul de a-l face Mare Maestru al Templului. Precedentul fusese creat de Papa Inocențiu al III-lea, care fusese făcut cavaler onorific, lucru refuzat lui Filip, în mod politic, de către Jacques de Molay.

3. Averea uriașă a Ordinului, care îl ispitea pe rege, mai ales că avea cheltuieli uriașe, fiind un risipitor, și mai era și dator cu mari sume de bani Templului.

4. Faptul că puterea latifundiară și militară a Ordinului o depășea pe a sa; să mai amintim că templierii nu plăteau impozite, sărăcind astfel visteria, și mai dețineau și o seamă de privilegii. Regele se dorea stăpân unic pe teritoriul său, iar templierii, care deveniseră de acum o putere transnațională, erau o reală amenințare, putând oricând să facă alianțe cu alți regi rivali, să-i finanțeze împotriva sa.

5. La începutul anului 1307, regele suferă o nouă umilire; din cauza politicii monetare, poporul se răscoală și îi amenință palatul. Până să-și strângă armata, regele se refugiază în Templul din Paris, este oaspetele lui Jacques de Molay, care-l apără de răsculați, dar îi provoacă lui Filip și un sentiment de umilință.

Partea întâi

DOCTRINA

I

Sinteza acuzațiilor îndreptate împotriva Ordinului Templului

Ordinul Templului nu a avut o viață prea lungă. Fondat în 1118, recunoscut oficial peste zece ani de către Sfântul Bernard, el a fost suprimat în 1312. I-au fost suficiente mai puțin de două secole pentru a căpăta o putere pe care nici un alt ordin înaintea lui nu a deținut-o. Această miliție monahală, creată pentru întreținerea unui etern război, formată din oameni fără pată și fără milă, era expresia cea mai înaltă a spiritului deopotrivă religios și războinic al epocii. Ordinul a dobândit rapid toate calitățile și toate defectele cavaleriei, spiritul nemilos al întreprinzătorului, orgoliul inuman, dorința de a jefui cât mai mult. Adăugați la toate acestea și cea mai mare parte a viciilor care pot da naștere la moravuri militare în cazul unor oameni ignorați, dăruiți celibatului, putrezi de bogați, dispunând de puteri nelimitate într-o țară de sclavi, sub un soare arzător.

Prin numărul mare de adepți, cu cele zece mii de castele deținute, cu veniturile lor care, în special în Franța, se zice că depășeau o sută de milioane de franci aur, cople-

șiți de favoruri și privilegii aidoma prinților, templierii se credeau și erau, de fapt, deasupra tuturor legilor. Nici seniorii și nici episcopii nu aveau putere asupra lor; ei nu puteau fi judecați decât de Papă sau de autoritățile proprii Ordinului, autoritatea spirituală sau laică a statelor unde rezidau templierii fiind pentru aceștia ca și inexistentă. Grouvelle a remarcat corect faptul că pretinsa lor dependență față de Sfântul Scaun, singura autoritate pe care o recunoșteau, nu era decât aparentă, întrucât nu le-a fost teamă să se alieze cu dușmanii papalității, fără ca autoritățile Vaticanului să tune și să fulgere contra lor, așa cum se întâmpla în cazul altora. Alegerea Marelui Maestru al Ordinului nu era supusă sancțiunii Suveranului Pontif; el își intra în funcție fără să aștepte consimțământul vreunei autorități. Alegerea Marelui Maestru se făcea „cu binecuvântarea Domnului”, dar acesta avea atribuțiile proprii oricărei regalități. În sânul Ordinului, poruncile sale, oricare ar fi fost acestea, aveau forță de lege.

Aceste privilegii, vasta opulență pe care o afișau templierii și independența fără limite nu au întârziat să-și arate roadele. Avizi, corupți, vulgari, cavalerii templieri nu au fost însuflețiți de alte idealuri decât cel al plăcerii și interesului. În anul 1155, la doi ani după ce Sfântul Bernard răposase, templierii au capturat un șeic musulman căruia i-au promis libertatea, dacă se convertește la creștinism. Șeicul a învățat să citească latinește, lecturând principalele fundamente ale credinței creștine și a cerut să fie botezat; de abia atunci templierii l-au vândut

pentru șazeci de mii de galbeni aur dușmanilor acestuia, care l-au și tăiat în bucăți pe bietul șeic¹. Câțiva ani după aceea, din ură față de Ordinul Ospitalierilor, rivalii lor, au făcut alianță cu adepții Bătrânului din Munte, căruia i-au cerut un tribut. Astfel, creștini și păgâni au devenit tovarăși de jaf: au pustiit Tracia și Grecia, au purtat război cu regatele creștine ale Ciprului și Antiohiei, au capturat Atena și l-au ucis pe Robert de Brienne, care era pe atunci guvernatorul Atenei².

Fapte și mai semnificative vin să completeze eclectismul lor religios, indiferența și disprețul pentru religie. Templierii l-au trădat pe împăratul Frederic al III-lea, care tocmai recucerise Țara Sfântă și au căutat să-l asineze prin intermediul unor necredincioși³; au acordat azil unui fugar, au refuzat să contribuie la răscumpărarea Sfântului Louis⁴, l-au detronat pe regele Ierusalimului, Henri al II-lea, dar și pe ducele Croației, i-au spoliat pe frații călugări teutoni de la biserica Sfânta Maria și i-au asediat pe Frații Ospitalieri la rezidența lor din Acra⁵; bătăliile lor crâncene nu s-au oprit nici măcar în fața Sfântului Mormânt al lui Isus Christos, iar săgețile lor au căzut chiar în preajma Sfântului Mormânt. Împăra-

¹ Guillaume de Tyr, cartea XVIII, cap. IX.

² Urmașul lui Guillaume de Tyr, cartea V, cap. XIII.

³ Mathieu Paris, prin anul 1229, volumul III, pag. 417, în traducerea Buillard-Bréholles.

⁴ Joinville, pag. 81 a ediției din 1761.

⁵ Mathieu Paris, volumul V, pag. 548 din traducerea citată.

tul Frederic spune despre templieri: „Crescuți în spiritul deliciilor califilor din Orient, templierii sunt îmbătați de orgolii: cunosc din sursă sigură faptul că mai mulți sultani și acoliții lor au fost primiți de bună voie și cu mare pompă în Ordin și că templierii înșiși le-au permis să-și sărbătorească superstițiile, cu invocarea profetului Mahomed și cu ceremonii laice¹.”

Conduita lor privată nu era mai bună decât viața lor publică. În Germania, până spre sfârșitul veacului al XV-lea, încă se mai spunea: *casă de templier înseamnă casă de toleranță*². S-a contestat îndelung faimoasa zicală: *A bea ca un Templier*³, dar există o alta care circula în Anglia și căreia nu știm cum am putea să-i dăm o interpretare favorabilă: *Custodiatis vobis ab osculo Templariorum*⁴.

¹ Mathieu Paris, pag. 618 din ediția în limba latină.

² Jean Tritheme, *Cronica din Hirsauge*, pag. 109 și următoarele.

³ Conform lui Baluze, *bibere Templariter* ar însemna doar *A trăi după placul inimii*. Vezi *Glosarul* lui Roquefort, la cuvântul *Templu*.

⁴ Dl. Maillard de Chambre (*Statutele secrete ale templierilor*, pag. 81) a încercat acest lucru. Conform acestuia, dictonul nu are sensul care i se atribuie. „Sărutul era la Templieri simbolul credinței jurate, credință care lipsea adesea în sânul Ordinului, conform acuzațiilor aduse”. El uită însă că, în textele conciliilor britanice de unde a fost extrasă această acuzație, adagiul în chestiune este pus în gura copiilor, fapt care precizează și sensul care i se atribuie : *Dum erat juvenis saecularis, omnes pueri clamabant publice et vulgariter unus ad alterum : Custodiatis vobis ab osculo Templariorum*. (*Concil. Britann*, pag. 360, testis 24).